

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ VANDENTVARKOS, ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO PASLAUGŲ SRITIES PERKANČIŲJŲ SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ DERINIMO PAŽYMA

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos nebuvo atsižvelgta
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2018-07-11 išvada Nr. NV-1822	<p>3. Įstatymo projekto 5 str. keičiamo Viešųjų pirkimų įstatymo 23 str. nuostatos, kuriomis nustatoma galimybė perkančiajai organizacijai atliekant mažos vertės pirkimus ne daugiau kaip 50 procentų visų per kalendorinius metus atliktų mažos vertės pirkimų vertės rezervuoti tiekėjams, kurių Juridinių asmenų registre nurodytas buveinės adresas (jeigu tiekėjas fizinis asmuo – deklaruotos gyvenamosios vietos adresas) yra pirkimo sutarties vykdymo apskrityje, įvertintina šiais aspektais (ši pastaba taikytina ir KP įstatymo projekto 6 str.):</p> <p>3.1. Tokia nuostata ne tik sudaro kliūtis kitų ES valstybių narių subjektams dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, taip pažeidžia ES teisę (laisvą prekių, paslaugų judėjimą, įsisteigimo laisvę) ir juos diskriminuoja, bet taip pat sukuria kliūtis ir „sienas“ vienos valstybės – Lietuvos – viduje ir taip riboja Lietuvos subjektų veiklą bei juos diskriminuoja:</p> <p>- Paslaugų direktyvos 2006/123 14 straipsnis numato, kad valstybės narės nekelia teisei teikti paslaugas ar paslaugų teikimo veiklos vykdymui savo teritorijoje nė vieno iš šių reikalavimų <...> „diskriminaciniai reikalavimai, tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su pilietybe arba įmonės registruotos buveinės vieta“ <...> „teikėjo laisvės rinktis pagrindinės ar antrinės buveinės steigimą apribojimai, ypač teikėjo įsipareigojimas turėti savo pagrindinę buveinę atitinkamos valstybės narės teritorijoje“. Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte („Siekiant užtikrinti</p>	<p>Neatsižvelgta. Pažymėtina, kad Lietuvoje kompleksiskai vykdoma regionų skatinimo politika. Vienas iš pagrindinių Lietuvos Respublikos Vyriausybės tikslų – regionų skatinimo politikos plėtojimas (Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 204 punktas). Vienas iš būdų skatinti įmones steigtis regionuose – numatyti tam tikras lengvatas dalyvauti viešuosiuose pirkimuose.</p> <p>Siūloma nuostata siekiama skatinti smulkaus verslo vystymąsi regionuose, taip pat spręsti socialines problemas (pvz., mažinti nedarbą). Sudarytos palankesnės sąlygos mažoms įmonėms dalyvauti pirkimuose leis joms kaupti dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose, viešųjų sutarčių vykdymo patirtį ir skatins jas dalyvauti įprastuose pirkimuose. Atsiradus daugiau pajėgesnių tiekėjų bus padidinta konkurencija visuose pirkimuose ir tokiu būdu bus sumažinta „vieno tiekėjo“ pirkimų (pvz., kaip yra dabar statybų ar maitinimo paslaugų sektoriuose).</p> <p>2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB nustato taisykles pirkimams, kurių vertė viršija tarptautinių pirkimų verčių ribas. Kitiems pirkimams taisyklės nusistato pati valstybė narė. Valstybės kontrolės šių metų paskelbtoje Viešųjų pirkimų funkcionavimo sistemos vertinimo ataskaitoje pastebėta, kad dauguma valstybių narių net</p>

įsisteigimo laisvę, Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyti reikalavimai teisės teikti paslaugas įgijimui arba paslaugų teikimo veiklos vykdymui turi atitikti šiuos principus: 1) nediskriminavimo; t. y. reikalavimai negali tiesiogiai ar netiesiogiai diskriminuoti teikėją dėl pilietybės, gyvenamosios vietos ar valstybės narės, kurioje teikėjas yra įsteigtas“.

- sudarant pirkimo sutartį, kuriai, atsižvelgiant į jos vertę, ES Viešųjų pirkimų direktyvos netaikomos, vis dėlto taikomos SESV pagrindinės normos ir bendrieji principai, visų pirma vienodo požiūrio ir nediskriminavimo dėl pilietybės principai ir iš jų išplaukianti skaidrumo pareiga, jei, atsižvelgiant į aiškius objektyvius kriterijus, šios sutartys kelia aiškų tarptautinį susidomėjimą. Aiškaus tarptautinio susidomėjimo faktas nustatomas visų su konkrečiu pirkimu susijusių reikšmingų duomenų vertinimu. Kriterijai, be kita ko, gali būti tam tikro dydžio atitinkamos sutarties vertė kartu su darbų atlikimo vieta ir techninėmis sutarties savybėmis. Taip pat galima atsižvelgti į tai, ar kitose valstybėse narėse esantys subjektai yra pateikę skundų. Nepaisant nedidelės pirkimo vertės (o pagal Viešųjų pirkimų įstatymą mažos vertės viešuoju pirkimu laikomas pirkimas, kai prekių ar paslaugų pirkimo numatoma vertė yra mažesnė kaip 58 000 Eur (be pridėtinės vertės mokesčio), o darbų pirkimo numatoma vertė mažesnė kaip 145 000 Eur (šimtas keturiasdešimt penki tūkstančiai eurų) (be pridėtinės vertės mokesčio)) pirkimas, kaip nagrinėtas byloje, kuris susijęs su informacinių sistemų ir įrangos tiekimu, nurodant tarptautinį prekių ženklą turintį procesorių, gali turėti tam tikrą tarptautinį interesą (žr. 2015 m. balandžio 16 d. sprendimą *SC Enterprise Focused Solutions SRL*, C-278/14).

- SESV nuostatos draudžia tokius reikalavimus, kai kitų valstybių narių subjektai patenka į nepalankesnę padėtį lyginant su konkrečios valstybės teritorinio vieneto subjektais, kurių dauguma yra tos valstybės piliečiai (nacionaliniai subjektai). Tai, kad toks reikalavimas turi poveikį tiek kitų

nereguliuoja mažos vertės pirkimų, kas reiškia, kad net nesukuria konkurencingų sąlygų kitų valstybių tiekėjams. Lietuva atveria visus pirkimus, kurių sutarties vertė yra daugiau nei 10 000 eurų, visiems, įskaitant ir kitų šalių, tiekėjams. Nagrinėjama nuostata tik maža dalimi pirkimų siekiama regioninės plėtros tikslų, t.y., mažų regionuose veikiančių tiekėjų stiprinimo.

Pastebėtina, kad šia nuostata neribojamos galimybės įmonėms steigti, teikti paslaugas, o tik suteikiama teisė perkančiajai organizacijai rezervuoti pirkimus, kurie dėl savo mažareikšmiškumo nėra aktualūs kitų šalių tiekėjams ar didesniu atstumu nutolusiam smulkiam verslui. Siekiant sudaryti geresnes sąlygas smulkiam verslui to regiono pirkimuose, tačiau neapriboti galimybės ir kitų regionų įmonėms, siūloma nustatyti, kad ne daugiau kaip 50 procentų mažos vertės pirkimų vertės pirkimų perkančioji organizacija gali rezervuoti sutarties vykdymo.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad skatinama Europos Sąjungos investicijas naudoti regionų plėtrai ir darbo vietų kūrimui regionuose (pavyzdžiui, Priemonė Nr. 01.2.1-MITA-T-852 „Inostartas“).

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės teisininkų darbo tvarka išsakytus argumentus, kad centrinės valdžios perkančiosios organizacijos veikia visoje Lietuvoje, o sutarties vykdymo apskritis, bus Vilniaus apskritis ir jų pirkimuose galės dalyvauti tik Vilniaus apskrities tiekėjai, siaurinamas perkančiųjų organizacijų, kurios galės pasinaudoti teise rezervuoti pirkimus vietos tiekėjams, sąrašas, t.y. siūloma suteikti tokią teisę tik ne centrinės valdžios perkančiosioms organizacijoms (ši sąvoka apibrėžta Viešųjų pirkimų įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje). Šiuo aspektu apribojus nuostatos taikymą, apie 50-60 mln. eurų sumažėtų ir pirkimų apimtis, kurie galėtų būti rezervuoti vietos tiekėjams. Taigi, siūloma nuostata galėtų turėti įtakos apie 340-350 mln. eurų pirkimams. Atkreiptinas

valstybių subjektams, tiek kitiems tos valstybės subjektams, įsisteigusiems kituose šios valstybės teritoriniuose vienetuose, neturi jokios reikšmės; tam, kad priemonė būtų laikoma diskriminuojančia dėl pilietybės, nėra būtina, kad tokia priemonė būtų palanki visiems tam tikros pilietybės subjektams arba kad ji būtų nepalanki tik kitų valstybių narių pilietybę turintiems subjektams (žr. 2000 m. birželio 6 d. sprendimo *Roman Angonese*, C-281/98, 40 ir 41 punktus).

- 1986 m. Suvestinis Europos aktas papildė EEB sutartį 8a straipsniu (dabar – SESV 26 straipsnio 2 dalis), kuris įtvirtino tikslą įkurti vidaus rinką iki 1992 m. gruodžio 31 d. SESV 26 straipsnio 2 dalyje vidaus rinką apibrėžta kaip „vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje užtikrinamas laisvas prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas“, nenurodant skirtumo tarp tarpvalstybinių ir valstybių vidaus sienų (žr. 2004 m. rugsėjo 9 d. sprendimo *Carbonati Apuani Srl prieš Comune di Carrara*, C-72/03, 22-25 punktus);

- ši nuostata neatitinka Viešųjų pirkimų įstatymo tikslo, išdėstyto 1 straipsnio 1 dalyje („užtikrinti efektyvių ir skaidrių viešųjų pirkimų ir projekto konkursų atlikimą“), taip pat Konkurencijos įstatymo tikslų ir reikalavimų užtikrinti sąžiningą konkurenciją ir neteikti privilegijų arba nediskriminuoti atskirų ūkio subjektų ar jų grupių, dėl ko gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams.

- galiausiai siūlomos nuostatos kelia labai daug abejonių dėl jų atitikties Konstitucijos 46 straipsniui, pagal kurį Lietuvos ūkis grindžiamas <..> asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva, Valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, o Įstatymas draudžia monopolizuoti gamybą ir rinką, saugo sąžiningos konkurencijos laisvę.

dėmesys, kad pateikiami skaičiai yra maksimalūs, nes perkančiosios organizacijos nebūtinai pasinaudos suteikta teise.

Kartu atkreiptinas dėmesys, kad siūloma nuostata reikalauja paskelbti apie pirkimus. Todėl juose galės dalyvauti visi suinteresuoti pirkimo sutarties vykdymo apskrityje įsisteigę tiekėjai. Ši nuostata, priešingai kaip įprastuose pirkimuose, garantuos pakankamos konkurencijos užtikrinimą viešajame pirkime, kadangi pirkimas pasibaigs sutartimi tik tuo atveju, jei bus pateikti ne mažiau kaip 3 pasiūlymai.

Argumentai tinka ir dėl Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo Nr. XIII-328 pakeitimo įstatymo projektui teiktų pastabų.

Ūkio viceministras

Gediminas Miškinis

2018.08.17.

Energetikos ministras,

PAVADUOJANTIS

ŪKIO MINISTRĄ

Žygimantas Vaičiūnas

2018-08-20

